
Tytułowa „wielka trójka” to trzech wybitnych malarzy epoki napoleońskiej: François Gérard, Horace Vernet i Théodore Géricault. Pierwszy z nich, uznany portrecista, był jednym z osobistych malarzy Napoleona. Drugi zasłynął z przedstawiania żywiołowych scen batalistycznych. Trzeci natomiast przez siebie współczesnych nazywany był „malarzem koni i wariatów”. Mamy przyjemność zaprezentować po jednym dziele każdego z nich. Dwa pierwsze obrazy są nowymi nabytkami Zamku Królewskiego w Warszawie i na stałe wzbogacą ekspozycję w Pałacu Pod Blachą, trzeci został przyjęty w długoterminowy depozyt. Zapraszamy do podziwiania przykładów najwyższej klasy malarstwa czasów glorii „Małego Kaprała”. Pokaz dostępny jest w ramach biletu do Pałacu Pod Blachą.

Szkic portretu Joachima Murata

François-Pascal-Simon Gérard (1770–1837)

Paryż, ok. 1810

olej na płótnie; 26,5 × 21 cm

nr inw. ZKW/6264

Obraz François-Pascala-Simona Gérarda stanowi studium popiersia do konnego portretu Joachima Murata (1767–1815), króla Neapolu (1808–1815) i marszałka Francji (1804). Murat przedstawiony został w mundurze pułkownika Gwardii Neapolitańskiej, z Orderem Królestwa Obojga Sycylii oraz Legią Honorową najwyższej klasy.

Joachim Murat służbę w armii rozpoczął w 1787 r., uczestniczył w rewolucji francuskiej, a następnie – jako adiutant Napoleona – w kampaniach we Włoszech i w Egipcie. Po powrocie z Napoleonem do Francji brał udział w zamachu 9 listopada 1799 r. (18 brumaire’a), a w 1800 r. poślubił jego najmłodszą siostrę – Karolinę Bonaparte. Wsławił się w 1800 r. w bitwie pod Marengo jako dowódca kawalerii, a w kampanii polskiej w l. 1806–1807 odznaczył się niespotykaną brawurą w szarży pod Pruską Ławą. 28 listopada 1806 r. w towarzystwie księcia Józefa Poniatowskiego triumfalnie wkroczył do Warszawy na czele kilkutysięcznej francuskiej jazdy. 7 grudnia na mocy decyzji Murata i dzięki poparciu Napoleona Józef Poniatowski objął stanowisko wodza tworzącej się armii polskiej. Jej organizację i strukturę uzgadniał z Muratem, z którym się zaprzyjaźnił, a pod murami Lipska książę ocalił Murata od kozackiej zasadzki.

François-Pascal-Simon Gérard stworzył ok. 300 portretów, m.in. – jako jeden z trzech osobistych malarzy cesarza i pierwszy malarz cesarzowej – oficjalne wizerunki Napoleona i Józefiny. Portretował także osoby związane z cesarzem i wykonał kilka obrazów na zamówienie Murata. Prezentowany szkic, z ok. 1810 r., odnosi się do obrazu, który z

nieznanych powodów nigdy nie powstał. Miał być portretem konnym Murata trzymającego w prawej ręce buławę marszałkowską. Zakupione do zbiorów Zamku studium portretowe jest namalowane w manierze szkicowej charakterystycznej dla Gérarda. Autentyczność obrazu została potwierdzona przez Alaina Latreille'a, specjalistę od twórczości Gérarda.

Poranek ostatniego dnia życia Césara-René-Marie-François-Rodolphe'a de Vachon

Horace Vernet (1789–1863)

Paryż, ok. 1815

olej na płótnie; 50,5 × 61,3 cm

nr inw. ZKW/6347/ab

Obraz Horacego Verneta przedstawia poranek ostatniego dnia życia Céara-René-Marie-François-Rodolphe'a de Vachon, hr. de Belmont-Briançon (1770–1814), płk. mjr. w 3. Pułku Gwardii Honorowej kawalerii Napoleona. Walczył w szeregach Francji m.in. pod Lipskiem, Hanau i Montmirail, a 13 marca 1814 r., chcąc odzyskać Reims, poprowadził swoją ostatnią szarżę, podczas której został śmiertelnie ranny. Portretowany stoi w centrum kompozycji, w galowym wojskowym mundurze noszonym podczas bitwy przez gwardię honorową Napoleona. Scena ukazuje pułkownika, który za chwilę dosiądzie swojego karego rumaka, wyruszając na ostatnią w życiu bitwę.

Autor obrazu pochodził z trójpokoleniowej malarskiej rodziny. Był wnukiem słynnego we Francji i w Europie marynisty Claude'a-Josepha Verneta (1714–1789) i synem Antoine'a Charles'a Horace'a (zw. Carlem) Verneta (1758–1836). Horace Vernet malował wielkie bitwy napoleońskie, obrazy historyczne, sceny wojskowe i batalistyczne, kompozycje myśliwskie i portrety. Do najbardziej popularnych obrazów z polskimi wątkami należą Bitwa pod Somosierrą (Muzeum Narodowe w Warszawie) oraz znana w dwóch wersjach Śmierć księcia Józefa Poniatowskiego (kolekcja prywatna).

Lansjer 2. Pułku Szwoleżerów-Lansjerów Gwardii Cesarskiej

Théodore Géricault (1791–1824)

Paryż, ok. 1812–1814

olej na płótnie; 46 × 38 cm

1088/2023/1/ab

Na obrazie Théodore'a Géricault przedstawiono lansjera 2. Pułku Szwoleżerów-Lansjerów Gwardii Cesarza Napoleona. Obydwa pułki (jeden – polski, drugi – holenderski) stanowiły brygadę pod dowództwem francuskiego gen. Édouarda Colberta. Obydwie jednostki konnej kawalerii należały do gwardii cesarza i zapewniały osobistą ochronę Napoleona.

Pułki pomaszerowały na wojnę z Rosją w 1812 r. Nie brały jednak znaczącego udziału w

głównych bitwach. Podczas odwrotu z Rosji stanowiły straż tylną wycofującej się Wielkiej Armii, uczestnicząc w potyczkach z Kozakami. W 1813 r. wspólnie z Polakami walczyli pod Reichenbach, Dreznem, Cieplicami i Lipskiem. W 1814 r., po abdykacji cesarza Napoleona, pułk polski rozformowano, a jedyny zachowany szwadron, tzw. szwadron Elby, pod dowództwem Jana Pawła Jerzmanowskiego towarzyszył Napoleonowi podczas zesłania na wyspę Elbę. Pułk holenderski przeszedł na stronę Burbonów, a w 1815 r., w okresie tzw. 100 dni Napoleona, ponownie powrócił do służby przy cesarzu.

Obraz ukazuje oficera holenderskiego, lansjera 2. Pułku Szwoleżerów-Lansjerów Gwardii Cesarza Napoleona w mundurze polowym. Lansjer został przedstawiony na tle szerokiego płaskowyzu przy koniu. Nie jest to indywidualny portret, lecz studium kawalerzysty w mundurze czerwonych lansjerów.

Kompozycję w omawianej pracy wyróżniają kontrasty barwne, które niewątpliwie przybliżają portretowanego do widza. Statyczny wizerunek kawalerzysty malarz skonfrontował z dynamicznym sposobem malowania za pomocą krótkich, lecz mocnych pociągnięć pędzla.

W latach 1812–1814 Géricault wielokrotnie sięgał po romantyczny wizerunek napoleońskiego kawalerzysty, prezentując postacie na tle pejzażu bądź w bitewnym szale. Prawdziwą sławę i uznanie malarz zyskał niezwykle dynamicznym przedstawieniem *Oficera szaserów*. Omawiane studium lansjera 2. Pułku Szwoleżerów-Lansjerów bardzo często prezentowano obok *Oficera szaserów* z ok. 1812 r. Obecnie obraz eksponowany w pałacu Pod Blachą jest jedynym dziełem tego wybitnego artysty w zbiorach polskich.

Source URL:

<https://zamek-krolewski.pl/strona/wizyta/1901-wielka-trojka-specjalny-pokaz-obrazow-trzech-wybitnych-malarzy-epoki>